

Nyíltegez (puzdra)

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2880.1
Készítés ideje:	17. SZÁZAD 1. FELE
Készítés helye:	Törökország (Oszmán Birodalom)
Anyag:	arany skófiummal hímzett; bőrrel bélelt; ezüst skófiummal hímzett
Technika:	hímzett
Méretek:	hosszúság: 44 cm szélesség: 20 cm mélység: 8 cm

A keleti – török, iráni vagy tatár – ún. *reflex-* vagy *visszacsapós* íjak könnyű és gyors kezelésük miatt kedveltek voltak Magyarországon és Erdélyben a 16–18. században nemcsak a hadászatban, hanem vadászatkor vagy a sportjátékoknál is.

A török harcosok íjukat és nyílvevesszőiket speciális tokokban, tegezekben tartották. Az íjat egy selyem- vagy bőrszíjjal övükhöz erősített tegezben hordták, rendszerint a bal oldalukon, oly módon, hogy a felajzott íj formáját követő tok csak félig foglalta magába az íjat, így az mindenkor könnyen hozzáférhető volt. A jobb oldalra kötötték az íjtartónál kisebb, alsó részén kiszélesedő és a hegyes nyílvevesszők számára faékkal erősített tokot, a nyílvevesszőtartó tegezt, vagy amint a magyar források említik, a *puzdrát*.

Az itt bemutatott nyíltegez és a hozzá tartozó íjtegez (ltsz. 52.2881) díszítése azonos, homloklapjukat – néhány bársonnyal alábélelt motívumtól eltekintve – teljes felületén arany és ezüst dróthímzés (skófiuhímzés) borítja, egykorú szóhasználat: merőn hímzettek.

Az együttest elsőként a fraknoi Esterházy-kincstár 1654. évi inventáriuma említi: *Egy merő skófiommal varrott tegez pozdrástul*.

Irodalom

- Pásztor Emese: *Spectacle and Splendour. Ottoman Masterpieces from the Museum of Applied Arts in Budapest*. Sharjah Museum of Islamic Civilization, Sharjah, 2016. - Cat. 33.
- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 65. (Pásztor Emese)
- Szerk.: Szilágyi András: *Turkish cases from the Esterházy treasury. Ars Decorativa 27*, 2009. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2009. - 71-110:99. (Pásztor Emese, Várfalvi)
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 46. (Pásztor Emese)
- Pásztor Emese: *Oszmán-török hímzések az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből (16-19.sz.)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 27.

